

Дзвенислава СЕНИШИН
*аспірант кафедри історії української літератури ім. М. Возняка
Львівського національного університету ім. І. Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0602-6493>
e-mail: dzvinka12@gmail.com*

АВТОТЕМАТИЗМ VS АВТОБІОГРАФІЗМ МАЛОЇ ПРОЗИ ІВАНА ФРАНКА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Проаналізовано значення малих прозових творів І. Франка початку ХХ ст. з акцентом на автотематизмі й автобіографізмі як основних підходах до осмислення авторського «я» та його взаємодії з художньою реальністю. Зазначено, що ці прийоми дають змогу глибше зрозуміти, як І. Франко використовував особистий життєвий досвід, перетворюючи його на органічну частину літературних творів.

Проаналізовано зв'язок між особистими переживаннями письменника і його творчістю, наголошуючи на ролі психоаналітичних аспектів та феноменології в осмисленні процесу творення. Акцентовано на впливі модернізму на автобіографічні елементи у творчості І. Франка, що дає змогу зрозуміти їхню роль у контексті авторської саморефлексії та самопредставлення.

Для аналізу обрано мемуарні есе «У кузні», «У столярні», «Гірчичне зерно» й оповідання «Отець-гуморист» і «Під оборогом», що формують автотематичний дискурс малої прози І. Франка початку ХХ ст.

Спостережено, що мемуарне есе «У кузні» відображає автобіографічні аспекти творчості письменника, розкриваючи події його дитинства через символічний образ кузні як місця формування перших життєвих вражень. Зауважено, що у творі відсутня чітка фабула, проте завдяки використанню дитячої перспективи автор створює глибокий психологічний портрет свого дитинства. Зазначено, що твору властиві ретроспективність та елегійність, що акцентує на значущості спогадів. Констатовано, що завдяки ретроспективному підходу есе «У столярні» позначене ностальгійним настроєм і має символічне значення як відображення певного етапу життя І. Франка.

Встановлено, що детальний психологічний аналіз притаманний для мемуарного есе «Гірчичне зерно», яке демонструє перехід І. Франка від дитячого сприйняття до дорослого, критичного погляду на життя, а в оповіданні «Отець-гуморист» І. Франко крізь призму дитячих спогадів досліджує психологію насильства і знущань, сублімуючи спогади в художній твір. Зазначено, що в оповіданні «Під оборогом» майстерно поєднано художню умовність й символізм, зацентовано на здатності зображати глибинні психологічні процеси в межах дитячого світосприйняття.

Ключові слова: автотематизм, автобіографізм, Іван Франко, модернізм, мала проза.

У творчості Івана Франка початку ХХ ст. малі прозові твори відіграють важливу роль у розкритті складних питань самосвідомості, авторського «я» та його взаємодії з художньою реальністю.

Автотематизм і автобіографізм – основоположні підходи, що дають змогу краще зрозуміти складний взаємозв'язок між особистим життєвим досвідом письменника та його творчістю. Вони є основними для розуміння того, як автор не лише використовує власні переживання, а й перетворює їх на органічну частину художнього тексту. Ці підходи також проливають світло на спосіб, у який письменник осмислює та рефлексує над процесом творчості, переносючи власні думки і переживання на рівень літературного тексту.

Автобіографізм – особливий стилістичний прийом експлікації автора у власний твір, за допомогою якого твір наповнюють факти з життя, досвід автора. Цей прийом може бути прихований у різних жанрах, його елементи можна віднайти чи не в кожному художньому тексті. Чимало відомих письменників вважало, що художній твір без автобіографічних елементів не вартий уваги, бо в описане неперезите повірити важче через відчутний фальш.

Ірина Констанкевич акцентує увагу на тому, що «коли йдеться про автобіографізм як прийом, то мається на увазі не достовірність фактичних даних, ситуацій, подій, а пізнаваність – у контексті реального життєпису автора – психологічних мотивацій, переживань і травм, етичних установок, соціальних ролей, масок тощо» (Констанкевич, 2014, с. 6). Феномен автобіографізму тісно пов'язаний зі способами репрезентації досвіду, що є популярним напрямом сучасних досліджень.

Автотематизм – інший стилістичний прийом, який називають «писанням на тему себе», де предметом аналізу стають художні тексти в безпосередньому зв'язку з їхнім автором.

Автобіографізм та автотематизм у Франковій творчості – тема не нова. Ще в молодому віці письменник вдається до цих прийомів (оповідання «Малий Мирон», «Оловець», «Злісний Сидір», написані в 1878–1879 рр.). На початку ХХ ст. зрілий автор теж звертається до вплітання своєї постаті, своїх спогадів і думок у малу прозу. Очевидно, що злам століть, зміна епох спонукали письменника актуалізувати свої спогади, сублімувати їх у свої твори, так переживши їх ще раз.

Дослідження автобіографізму невіддільне від звернення до його психоаналітичного аспекту, писання автобіографій як способу самотерапії. Іван Франко звернувся до цієї проблеми у трактаті «Із секретів поетичної творчості», у теоретичному, психоаналітичному аспектах, наголосивши на важливості підсвідомості (Макс Дессуар (Max Dessoir) називає підсвідоме, як і несвідоме, «нижньою свідомістю») у творчому акті.

Усе, що людина переживає за життя, усе, що вона відчуває і що її хвилює, перебуває у «верхній свідомості», але звідти воно потрапляє у «нижню свідомість», де «все те добро не перестає жити, раз у раз сильно впливає на наші суди, на нашу діяльність і кермує нею не раз далеко сильніше від усіх контраргументів нашого розуму» (Франко, 1986, с. 91). Кожна людина в «нижній свідомості» має величезний багаж ідей, переживань і відчуттів, прихований від неї.

За словами І. Франка, «є люди, котрі мають здібність видобувати ті глибоко заховані скарби своєї душі і давати їм вираз у зрозумілих для кожного словах ... се й є наші поети» (Франко, 1986, с. 93).

Досліджуючи автобіографічність, неможливо обійтися без феноменології, що досліджує свідомість людини і явища, які в ній відбуваються. У центрі уваги феноменологів перебуває не реальний світ довкола нас, а той, який існує в нашій свідомості. Тому авторська інтенція в тексті – це творення нового автора.

Важливо зазначити, що феноменологи не заперечують авторської присутності в тексті, вони стверджують складний зв'язок свідомості автора і читача, у процесі якого й відбувається «текстуалізація особи». Мар'яна Гірняк зазначає, що «художній текст, якщо дотримуватися засад феноменологічної теорії, – це наділена авторською уявою трансформація власного “життєвого світу” письменника, актуалізація авторської свідомості, однак ця свідомість має небагато спільного з біографією митця» (Гірняк, 2008, с. 37–38).

Заперечуючи зв'язок реальності з текстом, самі ж феноменологи згодом визнали, що деякі аспекти авторської свідомості, «глибинне Я», завжди присутні в тексті.

Важливий також погляд на автобіографізм крізь призму модернізму, адже твори, написані на зламі століть, репрезентують останній період творчості Івана Франка, який Іван Денисюк назвав «прямуванням на зустріч модернізму» (дет. див.: Денисюк, 2008).

У творах модерністів фокус змінюється, і біографія, яка спершу була матеріалом для написання художнього твору, стала його контекстом: «... причинно-наслідковий зв'язок між біографією і творчістю руйнується... Тепер не оповідач і не «правдивість» його розповіді – ключ до розуміння, а передовсім мова, фігури, тропи, нарація» (Констанкевич, 2014, с. 49).

Звернутися до автобіографізму модерністів спонукало чимало чинників. Іван Франко, свідомо чи несвідомо, теж звертається до цього. По-перше, модерністи охоче вносили саморефлексії у свої твори, бо це було новинкою, чимось, до чого ще не зверталися цілісно. По-друге, звернення до автотематизму стало способом самопредставлення, адже хто, як не модерністи, потребували цього.

«Повернення до джерел, *in illo tempore*, пов'язано в І. Франка з потребою узгальнення й переосмислення життєвого шляху, акцентування на неперехідних аксіологічних цінностях, з усвідомленням швидкоплинності життя і водночас його вічної тривалості у Слові, врешті, з верифікацією самоідентифікації», – зазначає Микола Легкий (Легкий, 2021, с. 441).

Мемуарні есе «У кузні», «У столярні», «Гірчичне зерно» й оповідання «Отець-гуморист» і «Під оборогом» формують автотематичний дискурс Франкової малої прози початку ХХ ст. Мета статті – спробувати прояснити особливості авторської присутності в цих текстах, віднайти авторські «сліди» та проаналізувати їх.

Три з п'яти аналізованих творів («У кузні», «У столярні», «Гірчичне зерно») мають підзаголовок «Із моїх споминів». Додавання підзаголовка до літературного твору відбувається з кількох важливих причин, які можуть відображати різні наміри та цілі автора.

Передусім підзаголовок допомагає уточнити або розширити основну тему твору, надаючи читачеві додатковий контекст і підказуючи, на що варто звернути увагу під час читання. Крім того, підзаголовок може слугувати засобом залучення уваги, створюючи інтригу або викликаючи зацікавленість до твору. Підзаголовок також може відображати авторську рефлексію над власним текстом, даючи підказку про його зміст або акцентуючи на важливих темах, які будуть розкриті. У деяких випадках

підзаголовок може виконувати роль коментаря або пояснення, що допомагає читачеві краще орієнтуватися у структурі чи змісті твору. Він може містити історичні, культурні або особисті натяки, які поглиблюють розуміння контексту. Так, підзаголовок стає важливим елементом літературної композиції, який доповнює та збагачує основний заголовок, розкриваючи додаткові смисли і значення.

У творах «У кузні», «У столярні», «Гірчичне зерно» поєдналися всі три причини додавання автором підзаголовка: уточнення до теми, авторська рефлексія над власним текстом і залучення додаткової уваги читача, інтригування.

Мемуарне есе «У кузні» цікаве передусім назвою, що вказує на локалізацію подій. Із назви не складно здогадатися і про період подій – дитинство письменника, коли він багато часу проводив із батьком у кузні.

«На дні моїх споминів, десь там у найглибшій глибині горить огонь», – починає твір автор. Продовжуючи, він пише, що це «невеличке огнище неблизкучого, але міцного огню освічує перші контури, що виринають із темряви дитячої душі. Се огонь у кузні могого батька» (Франко, 1979, с. 159).

Наратор – маленький І. Франко. Фабула як така відсутня, але фокус представлення сюжету, наче з дитячих уст, додає цьому мемуарному есе особливого шарму, розкриває психологію хлопчика та додає відчуття достовірності спогаду. Іван Франко в цьому есеї дуже нагадує дитину, яка сидить біля батьків і чітко запам'ятовує покроково їхню роботу, роблячи цікаві висновки, з огляду на свій досвід. Наприклад, автор представляє ковальські виробничі процеси з дивовижною точністю – виварювання сокири, натягування обруча на колесо. «Воно буде придивлятися до всього та й так навчиться» (Франко, 1979, с. 165), – пише він у вставній історії про іншого коваля, теж наслідуючи це правило.

Хоча, коли дорослі починають говорити на серйозніші теми, головний герой каже-згадує: «Я слухав тих оповідань, як фантастичних казок про далекі, зачаровані краї. Борислав з його страховищами, дикими жартами та дикими скоками фортуни, з його дивним промыслом, дивним способом праці та дивним народом заповнював мою фантазію» (Франко, 1979, с. 164).

Фабула відсутня, але в есе чимало вставних новел. Цікаві й рецепції цих історій, про які говорять у кузні, особливо історій фантастичних, як-от про «дику бабу». Головний герой не хоче їх слухати і каже: «Моя уява залюднена марами, упирями, страчуками, про які я щовечора слухаю оповідання наших двох служниць... Вони згадували не раз і про дику бабу. Що сидить у Ділу та курить відтам димами» (Франко, 1979, с. 160).

На автобіографічність есе вказує ще одна цитата: «Батько був славний коваль на всі околиці села, особливо його сокири мали велику славу. Ще тридцять літ по його смерті один чоловік на другім селі, старий уже, розговорившись зо мною та згадавши про батька мовив: – Ні, нема вже такого коваля. У мене ще й досі його роботи сокира є. То душа, не сокира» (Франко, 1979, с. 161). Цікаво, що твір написаний 1902 р. – приблизно на 100-річчя від дня народження Якова Франка.

Закінчення – елегійно-сумовите. «Сорок літ минуло від тої пори, як у невеличкій дерев'яній кузні в нашій слободі останній раз лунав ковальський вербель, відіграний батьковою рукою молотом по ковалі. Скільки змінилось за той час!» (Франко, 1979, с. 169). Згадуючи давні часи, ностальгуючи за жвавістю та веселістю людей, автор тужить за своїм дитинством, а головне – батьком: «... се огонь у кузні могого батька. І

мені здається, що запас його я взяв дитиною в свою душу на далеку мандрівку життя. І що він не погас і досі» (Франко, 1979, с. 170).

Микола Легкий влучно зазначає, що саме «невеликий обсяг, довільна композиція, розкриття приватної теми, передавання індивідуальних вражень та міркувань, що так чи інакше з цією темою пов'язані, відсутність фабули й новелістичної концентрації матеріалу, а також ракурс автора (актуальний і ретроспективний водночас) дають підстави кваліфікувати цей твір як мемуарне есе» (Легкий, 2021, с. 442).

Подібний твір – «У столярні» – теж частково підпадає під цей жанр. Тепер головний герой-автор – старший учень Дрогобицької нормальної школи. Він саме вперше потрапляє до міста і знайомиться з особливостями життя там.

Знову, відразу на початку, автор готує читача, і додаючи підзаголовок «із моїх споминів», і вписуючи в текст важливі слова: «В житті, мов у довгій дорозі: що з воза впало, те пропало. А спомини, мов затурбований хазяїн, ідуть по довгих літах тою дорогою і шукають-питають давно загубленого» (Франко, 1979, с. 171).

«У столярні», хоч і має фабулу, часто звертається до вставних історій, які чітко закарбувалися в пам'яті оповідача. Есе стає калейдоскопом людей, які мешкають у Дрогобичі, і щирого враження дитини від способу їхнього життя. Тут і символізм, як-от історія зі свічками на весіллі, що передбачили нещасливу долю сім'ї Гучинських; і натуралістичний опис вбивства теляти жидом-напівідіотом, і теплота спогадів про «цьоцю», і розмови «по фаеранті», коли «пан Станіслав, термінатор Ясько і я, сідали на лавочці коло печі або на верстатах і починалась безкінечна розмова. Ті два, мішухи, розпитували мене про село та сільське життя, а я знов ровішував вуха, слухаючи їх оповідань, жартів, вигадок та дотепів» (Франко, 1979, с. 178); і гумор з іронією. Відтак «У кузні» й «У столярні» стали не просто місцем подій, що відбуваються в есе, а символічними топосами, що позначили певні періоди життя автора.

Хронологічно наступний твір (також із підзаголовком «із моїх споминів») – «Гірчичне зерно». На цьому етапі автор уже навчається у Дрогобицькій гімназії і розказує про своє тогочасне життя. Показово, що за майже 50 років І. Франко з надзвичайною точністю пам'ятає події і хоче їх зафіксувати.

Особливо впадає у вічі негативізм твору. «В часу моїх гімназійних студій Дрогобич був містом, дуже багатим на негативні прикмети. Почислити, чого там не було, – вийде дуже довгий реєстр. Не було ані одної порядної кав'ярні, ані реставрації, ані одної публічної бібліотеки, ані одного освітнього товариства, ані одного зібрання чи то з політичною, чи з освітньою метою» (Франко, 1979, с. 316). Цей початок твору відразу налаштовує читача – головний герой-наратор більше не чувається дитиною і не дивиться на доросле життя у «рожевих окулярах» – він свідомо реагує на те, що довкола нього.

Назва твору відсилає читача до біблійної притчі про «гірчичне зерно», але в авторському осмисленні: «В 1873 чи 1874 р. в той наш кружок упало гірчичне зерно, що повинно було рости далі і мати вплив на напрям нашого дальшого думання. Маю тут на думці нашу знайомість зі старим Лімбахом» (Франко, 1979, с. 319).

Іван Франко у спілкуванні зі старим Лімбахом, батьком його товариша з гімназії («Син Лімбаха був моїм товаришем по гімназії, ходив о рік нижше мене і вважавсь одним із найздібніших учеників дрогобицької гімназії» (Франко, 1979, с. 320)), побачив те гірчичне зерно, що потім процвіло – «се були перші нешаблонні й неофіціальні слова чоловіка, дійсно зацікавленого літературою, при тім не жадного ерудита,

не фахівця, не шухляди, напханої старими паперами, але чоловіка з дійсним темпераментом, оригінального, свідомого чи несвідомого ворога усякого шаблону, всякої утертої стежки» (Франко, 1979, с. 323). Старий Лімбах був темпераментним і на все мав свої погляди, але найважливіше, що він прищепив І. Франкові, – вміння вимогливіше вибирати творчі орієнтири.

Наступний твір найбільше нагадує сублимацію болочих спогадів. «Я довго не важився відновлювати в душі спомини про нього. Та годі вагатися. Отсе ж і скидаю з душі хоч часть тих важких споминів. Нехай вони п'ятном нестертої ганьби та прокляття впадуть на його пам'ять, і на тих, що поставили та толерували його на тім становищі» (Франко, 1979, с. 314–315).

У центрі оповідання «Отець-гуморист» – о. Софрон Телесницький, що «серед отців василіян мав славу гумориста» (Франко, 1979, с. 288). Автор намагається пригадати свою дитячу оцінку постаті вчителя, задумується про психологію сприйняття: «... ми, розуміється, тоді не вміли назвати того, але швидко почули своїми дитячими душами, що гумор о. Телесницького – то не для нас страва, що в ньому криється щось зловне та завидюще, щось таке, як той демон, що ніччю кидається під ноги пішохода і звальє його на землю або стромляє кимаччя між колеса біжучого воза, щоб або віз перевернувся, або колесо зламалося» (Франко, 1979, с. 292).

Іван Франко згадує і про перший конфлікт з учителем майже з фотографічною точністю (причиною був низький ступінь знань о. Телесницького, який малий Франко вже тоді зауважив). Події у творі розгортаються дуже швидко, лише фокусно показуючи читачеві героїв, аж до кульмінації – вбивства учня Волянського. Микола Легкий вважає, що «в оповіданнях “Отець-гуморист”, “Оловець” і “Schonschreiben” Іван Франко навмисно згущував фарби, викриваючи насильство та знущання вчителів над дітьми» (Легкий, 2021, с. 446), і припускає, що саме вбивство могло бути фікцією, на що натякає сам автор: «... можливо, що я приблизьшую трохи, тобто, що в моїй уяві крізь призму довгих літ і трагічної смерті того хлопчини його постать виросла понад свій дійсний розмір» (Франко, 1979, с. 302).

Останнє з аналізованих оповідань – «Під оборогом» – повертає нас до внутрішнього світу малого Мирона. Оповідання наскрізно імпресіоністичне – воно чітко моделює внутрішній світ хлопчика, його рецепцію зовнішнього світу, враження та почування.

Фабула складається зі своєрідного ланцюга асоціацій хлопчика, часто дуже фантастичних. Наприклад, коли він побачив велетня-гору і крикнув до нього, сам здивувався з пориву уяви: «... останні слова вирвалися Миронові якось так, несподівано, та зараз же потягли за собою ціле пасмо думок чи радше уяв» (Франко, 1979, с. 42).

Микола Легкий влучно зазначив, що «на початку ХХ століття Франко чимраз активніше використовує у прозі засоби художньої умовності, фантастики, нераз стираючи межу між реальним та фантастичним, і виводить у творах непересічних, пасіонарних особистостей (зокрема й і з дитячого світу), спроможних відчутти і збагнути оту іншу реальність з її знаками і символами» (Легкий, 2021, с. 450).

У кінці оповідання навіть є сильний натяк на надприродність ситуації. Коли Мирон розповів, що боровся з велетнем-бурею, у його мамі «на дні душі заклубився якийсь забобонний жах. Ану ж справді у хлопця якась особлива натура? Ану ж він має зв'язок з якимись надприродними силами?... Невже в його словах не хороба, не гарячка, а якась правда, таємна, вища, недоступна їй» (Франко, 1979, с. 51). Чому І.

Франко до цього вдався і про міру впливу модернізму на письменника, чи перші ознаки його хвороби, – можна тільки здогадуватися.

«Чим більше і щиріше мемуарист силкується перенести вповні, з усіма фарбами й тонами, той образ давно минулих подій, який лишився в його душі, тим більша небезпека, що він до того образу додасть щось зайвого, пізнішого, нанесеного течією часу. Але ж зусилля в протинний бік – подати лише голі контури картини, лише силуети замість живого тіла, пустопорожню тінь замість конкретної дійсності», – пише І. Франко в оповіданні «Отець-гуморист», вкладаючи в ці слова свої думки про автобіографічні тексти і способи їх рецепції читачем (Франко, 1979, с. 302). Попри будь-які неточності, вигадки чи прикраси, ці твори мають беззаперечно важливе значення у творчому доробку І. Франка, привідкриваючи детальніше історію його життя.

Аналізовані твори, написані в останній період творчості письменника, важливі для дослідження, особливо з огляду на вплив модернізму (що спонукає до «сповідальницької» манери оповіді) та хвороби письменника (яка спонукнула до фіксування спогадів та запис їх для нащадків).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Гірняк, М. (2008). Таємниця роздвоєного обличчя. Авторська свідомість в інтелектуальній прозі Віктора Петрова-Домонтовича. Львів.

Денисюк, І. (2008). Новаторство Франка-прозаїка. Українське літературознавство, 70, 138–152.

Констанкевич, І. (2014). Українська проза першої половини ХХ століття: автобіографічний дискурс. Луцьк: Вежа-Друк.

Легкий, М. (2021). Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці. Львів.

Франко, І. (1979а). Зібрання творів: у 50 т. (Т. 21: Оповідання (1898–1904)). Київ: Наукова думка.

Франко, І. (1979б). Зібрання творів: у 50 т. (Т. 22: Повісті та оповідання (1904–1913)). Київ: Наукова думка.

Франко, І. (1986). Зібрання творів: у 50 т. (Т. 50: Листи (1895–1916)). Київ: Наукова думка.

REFERENCES

Hirniak, M. (2008). *Taiemnytsia rozdvoienoho oblychchia. Avtorska svidomist v intelektualnii prozi Viktora Petrova-Domontovycha*. Lviv (in Ukrainian).

Denysiuk, I. (2008). *Novatorstvo Franka-prozaika. Ukrainske literaturoznavstvo*, 70, 138–152 (in Ukrainian).

Konstankevych, I. (2014). *Ukrainska proza pershoi polovyny XX stolittia: avtobiografichniy dyskurs*. Lutsk: Vezha-Druk (in Ukrainian).

Lehkyi, M. (2021). *Proza Ivana Franka: poetyka, estetyka, retseptsiia v krytytsi*. Lviv (in Ukrainian).

Franko, I. (1979a). *Zibrannia tvoriv: u 50 t. (T. 21: Opovidannia (1898–1904))*. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).

Franko, I. (1979b). *Zibrannia tvoriv: u 50 t. (T. 22: Povisti ta opovidannia (1904–1913))*. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).

Franko, I. (1986). *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (T. 50: *Lysty (1895–1916)*). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).

Dzvenyslava SENYSHYN

PhD Student of the Ukrainian Literature Department

named after Academician Mykhailo Vozniak

I. Franko National University of Lviv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0602-6493>

e-mail: dzvinka12@gmail.com

AUTOTHEMATISM VS. AUTOBIOGRAPHISM IN IVAN FRANKO'S EARLY 20th CENTURY SHORT PROSE

The article examines the significance of Ivan Franko's early 20th-century short prose works. It focuses on autotematism and autobiographism as key approaches to understanding the author's «self» and its interaction with artistic reality. These techniques provide a deeper insight into how I. Franko utilized personal life experiences, transforming them into an organic part of his literary works.

The connection between the writer's personal experiences and creativity is analyzed, highlighting the role of psychoanalytic aspects and phenomenology in understanding the creative process. Significant attention is also given to the impact of modernism on the autobiographical elements in Franko's works, which helps to comprehend their role in the context of authorial self-reflection and self-representation.

The analysis includes memoir essays «In the Forge», «In the Carpentry Shop», «Mustard Seed», and the stories «Father-Humorist» and «Under the Guard», which form the self-thematized discourse of Franko's early 20th-century short prose.

The memoir essay «In the Forge» reflects autobiographical aspects of the writer's work, revealing childhood events through the symbolic image of the forge as a place where early life impressions were formed. While the work lacks a clear plot, the author creates a deep psychological portrait of his childhood through the use of a child's perspective. The work is characterized by retrospection and elegiac qualities, emphasizing the significance of memories. Through a retrospective approach, the essay «In the Carpentry Shop» is marked by a nostalgic mood and has symbolic significance as a reflection of a certain stage in Franko's life.

The memoir essay «Mustard Seed» is noted for its deep psychological analysis and demonstrates Franko's transition from a child's perception to an adult, critical view of life. In the story «Father-Humorist», through the lens of childhood memories, Franko explores the psychology of violence and humiliation, sublimating memories into a literary work. The story «Under the Guard» showcases Franko's skillful use of artistic conventions and symbolism, highlighting his ability to depict profound psychological processes within the framework of a child's worldview.

Keywords: self-thematization, autobiographism, Ivan Franko, modernism, short prose.